

άδεια

άδεια, η, ουσ. [*<αρχ. ἄδεια (= αφοβία, ασφάλεια)*], η άδεια. **1.** το νόμιμο δικαίωμα και ο νόμιμος χρόνος αποχής του εργαζόμενου από την εργασία του: «πότε θα πάρεις άδεια; || πόσες μέρες είναι η άδειά σου;». **2.** το νόμιμο έντυπο που δίνει το δικαίωμά στον κάτοχό του να κάνει κάτι: «άδεια οδήγησης». Υποκορ. **αδειούλα** και **αδειύτσα, η**. (Ακολουθούν 15 φρ.)·

- άδεια εξόδου, (στη γλώσσα του στρατού), βλ. λ. [έξοδος](#)·

- άδεια μετά δημοσίων θεαμάτων, βλ. συνηθέστ. έξοδος μετά δημοσίων θεαμάτων, λ. έξοδος·

- *βγάζω (την) άδεια*, ετοιμάζω τις τυπικές διατυπώσεις για την κυκλοφορία επαγγελματικού αυτοκινήτου ή για την ανέγερση οικοδομής: «τρέχω κάθε τόσο στο υπουργείο Συγκοινωνιών, γιατί βγάζω άδεια ταξί || έχω μπλέξει με την Πολεοδομία, γιατί βγάζω την άδεια να χτίσω μια οικοδομή»·

- *βγάζω τις άδειες (ενν. του γάμου)*, ετοιμάζω τις τυπικές διατυπώσεις για να τελέσω το γάμο μου, για να παντρευτώ: «τον άλλο μήνα παντρεύομαι κι έχω τρεξίματα για να βγάλω τις άδειες»·

- *είμαι με άδεια ή είμαι σε άδεια*, βρίσκομαι νόμιμα και δικαιωματικά για ορισμένο χρονικό διάστημα εκτός της εργασίας μου, της υπηρεσίας μου, ιδίως βρίσκομαι σε διακοπές: «όταν είμαι σε άδεια, το μυαλό μου ξεφεύγει εντελώς απ' τα προβλήματα της δουλειάς || φέτος ήμουν με άδεια στη Σκόπελο»·

- *έχω άδεια ή έχω την άδεια (κάποιου)*, **α.** έχω τη συγκατάθεση κάποιου ανωτέρου μου να κυκλοφορώ σε ώρα εργασίας χωρίς να δουλεύω, ή να απομακρυνθώ για ορισμένη ώρα από το χώρο εργασίας μου ή να ενεργώ με τον τρόπο που ενεργώ: «έχω άδεια απ' τον προϊστάμενό μου να καθίσω λίγο να ξεκουραστώ || έχω την άδεια του προϊσταμένου μου να πεταχτώ μέχρι το σπίτι μου και να ξαναγυρίσω σε δυο ώρες». **β.** (ειρωνικά) έχω τη συγκατάθεση της συζύγου μου για νυχτερινή έξοδο με την παρέα μου: «απόψε θα το κάψουμε, γιατί έχω την άδεια»·

- *έχω άδεια ή έχω την άδειά μου*, βρίσκομαι νόμιμα και δικαιωματικά για ορισμένο χρονικό διάστημα εκτός της εργασίας μου, της υπηρεσίας μου, ιδίως βρίσκομαι σε διακοπές: «όταν έχω την άδειά μου, την περνώ στη Χαλκιδική»·

- *και με την άδεια της αστυνομίας*, με την πλήρη συναίνεση, με την πλήρη συγκατάθεση, με την πλήρη έγκριση του ατόμου που υποτίθεται πως μας εξουσιάζει (γονείς, σύζυγος): «θα 'ρθεις μαζί μας στην εκδρομή; -Και με την άδεια της αστυνομίας || θα 'ρθεις το βράδυ μαζί μας στα μπουζούκι; -Και με την άδεια της αστυνομίας». Πολλές φορές, συνοδεύεται από χειρονομία με την παλάμη μας να έρχεται πλάγια στο πρόσωπο του συνομιλητή μας, σαν να θέλουμε να του δείξουμε την υποτιθέμενη άδεια που πήραμε από την αστυνομία. Ίσως η φρ. να έλκει από το *κατόπιν αδείας προέδρου πρωτοδικών*, την ειδική άδεια που παρέχει το πρωτοδικείο σε κείνα τα εμπορικά καταστήματα που βρίσκονται υπό διάλυση, για να πουλούν τα εμπορεύματά τους με σοβαρές εκπτώσεις, χωρίς να εμπίπτουν στο νόμο περί αθέμιτου ανταγωνισμού·

- *κόβω την άδεια (κάποιου)*, του αφαιρώ προσωρινά τη δυνατότητα να κάνει χρήση του νόμιμου δικαιώματός του για αποχή από την εργασία για ορισμένο χρονικό διάστημα: «επειδή έπεσε ξαφνικά πολύ δουλειά στο εργοστάσιο, ο διευθυντής έκοψε για ένα μήνα όλες τις άδειες»·

- *με την άδειά σας ή με την άδειά σου*, με τη συναίνεσή σου, με τη συγκατάθεσή σου, με την έγκρισή σου: «μπορώ να πω κι εγώ δυο λόγια, με την άδεια σας; || μπορώ να πεταχτώ μέχρι το περίπτερο, με την άδειά σου;»·

- *παίρνω άδεια ή παίρνω την άδειά μου*, **α.** (για στρατιώτες) έχω άδεια να λείπω από τη μονάδα μου ορισμένο χρονικό διάστημα: «την πρώτη του μηνός παίρνω άδεια για μια βδομάδα». (Λαϊκό τραγούδι: *απόψε πήρε άδεια και με την τσέπη άδεια τραβάει για την πόλη*). **β.** (για εργαζόμενους) κάνω χρήση του νομίμου δικαιώματος που έχω να λείπω για ένα ορισμένο χρονικό διάστημα από την εργασία μου, ιδίως για να πάω διακοπές: «κάθε χρόνο παίρνω την άδειά μου το καλοκαίρι και πηγαίνω να την περάσω στο Μαρμαρά της Χαλκιδικής»·

- *παίρνω άδεια απ' τη σημαία*, απομακρύνομαι αυθαίρετα από τον εργασιακό μου χώρο, από τη δουλειά μου: «αφού δεν μπορούσα να βρω τον υπεύθυνο για να πάρω άδεια να φύγω, πήρα άδεια απ' τη σημαία». Η έκφραση αυτή προέρχεται από το χώρο του στρατού, όπου έχει την ίδια σημασία·

- *ποιητική αδεία*, λέγεται για ελεύθερη έκφραση σύμφωνα με τον τρόπο έκφρασης του ποιητικού λόγου. Πολλές φορές, όμως, με την έκφραση αυτή δικαιολογούμε και κάποιο εκφραστικό μας λάθος·

- *παίρνω την άδεια (κάποιου)*, παίρνω τη συγκατάθεση κάποιου ανώτερού μου να κυκλοφορώ σε ώρα εργασίας χωρίς να δουλεύω, ή να απομακρυνθώ για ορισμένη ώρα από το χώρο εργασίας μου ή να ενεργώ με τον τρόπο που ενεργώ: «θα πεταχτώ μέχρι το σπίτι μου και θα γυρίσω, γιατί πήρα την άδεια του προϊσταμένου μου || κάθισα να ξεκουραστώ λιγάκι, γιατί πήρα την άδεια του προϊσταμένου μου»·

- *τον έστειλα γι' άδεια* ή *τον έστειλα με άδεια* ή *τον έστειλα σε άδεια*, (ειρωνικά) τον απέλυσα προσωρινά ή οριστικά από τη δουλειά μου, την επιχείρησή μου: «επειδή τον τελευταίο καιρό όλο τεμπέλιαζε, γι' αυτό κι εγώ τον έστειλα με άδεια».

Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας